

Om sammenhængen mellem elektro-hypersensitivitet, EHS og elektromagnetisk felpåvirkning:

I 1991 blev følsomhed overfor elektromagnetiske felter, **objektivt**, videnskabeligt bevist.

I flere efterfølgende dobbelt-blindede forsøg kunne forsøgsdeltagere detektere elektromagnetisk felpåvirkning med 100% nøjagtighed. Forskerne anvendte en fler-trins protokol, hvor de identificerede hvilke eksakte frekvenser de forskellige forsøgsdeltagere var intolerante overfor. Derefter kunne forskerne konkludere:

"The active frequency was found to be positive in 100% of the challenges, while all of the placebo tests were negative. we concluded that this study gives strong evidence that electromagnetic field sensitivity exists, and can be elicited under environmentally controlled conditions."

– Rea, et al., 1991, p241

Se: Rea WJ, Pan Y, Fenyves EJ, Sujisawa, Suyama H, Samadi N, Ross GH., 1991. Journal of Bioelectricity.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.3109/15368379109031410>

Sundhedsstyrelsens (SST) basis for at afvise sammenhæng mellem EHS og elektromagnetisk felpåvirkning hviler udelukkende på **subjektiv** evidens. De studier antager at alle forsøgsdeltagere reagerer éns på samme frekvenser, samt at alle reagerer indenfor meget kort tid (minutter).

Det er pseudo-videnskabeligt af Sundhedsstyrelsen at påstå at evidens opnået på så *svagt* et metodisk grundlag, kan bruges til at afvise den stærke, objektive evidens der allerede forelå i 1991.

Sundhedsmæssige forespørgsler til Statens Institut for Strålebeskyttelse (SiS) om elektromagnetiske felter, besvares af en jurist.

Ja. En jurist.

SiS har ikke kompetancer ud i elektromagnetiske felter.

SiS fik i 2012 ansvaret for området omkring elektromagnetiske felter. Da Rådet for Helbredssikker Telekommunikation kontaktede SiS ultimo 2015, inddrømmede de, at de ingen viden eller kompetancer har. Telefonsamtalen blev optaget og kan afspilles herfra: <https://youtu.be/njdYB9h0Iew>

Sundhedsstyrelsens opfattelse af grænseværdier for elektromagnetisk felpåvirkning, forhindrer al forebyggelse:

SST henviser på deres hjemmeside til en rapport der indeholder følgende definition:

"Ifølge sagens natur er grænseværdi-fastsættelse bagudskuende, da det er først, når man er sikker på en effekt, at den kan påvirke normsættelsen eller grænseværdierne."

Stråling fra Mobilmaster - et teknisk responsum. Andersen JB., Pedersen GF. 2004.

<http://www.tekno.dk/pdf/mobilhoeringbilag.pdf>

Se afsnit 3. "Grænseværdier".

Skrevet af Henrik Eiriksson. Tlf. 3617 3404. email: henrik@solvation.net

Medlem af Rådet for Helbredssikker Telekommunikation. www.helbredssikker-telekommunikation.dk

1) Vi har modtaget nedenstående svar fra elinstallatør Vagn Larsen ang. lavfrekvent støj (Flemming spurgte). Han er en af de tre-fire el-fagfolk i Danmark, som arbejder med at dæmpe elektromagnetiske felter (EMF) - både hos erhverv (vindmøller, stalde, kontorer osv.) og private boliger.

Feltfri <vl@feltfri.dk>

Hej.

Det der normalt omtales som lavfrekvent støj fra vindmøller er lyd og vibrationer, og det er jo ikke det vi forstår ved EMF.

Kender ikke grænseværdier for dette.

Når dette er sagt producerer vindmøller jo store mængder energi, og der er derfor meget store muligheder for at der kan opstå vagabonderende strømme i jorden mellem de forskelle dele i el-systemet.

Jeg har tidligere målt jordstrømme direkte fra vindmøller, samt jordstrømme på transformerstationer.

Hilsen

Vagn

Feltfrishop.com

Tlf. 0045-46789989

Vi udfører måling af HF-stråling fra bl. a. mobilmaster.

Vi udfører totalafskærmning af boliger for mobilstråling.

Vi udfører måling af el- og magnetfelter fra tekniske installationer.

Vi udfører kontrolmålinger af potentialeudligninger i bl. a. produktionslokaler for husdyr.

2) Der blev spurgt til diagnostik vedr. EHS (Flemming). De europæiske miljølæger anbefaler flg.:

"Med hensyn til den aktuelle internationale sygdoms- klassificering (ICD), ICD-10-WHO 2015, anbefaler vi i øjeblikket: a) Elektromagnetisk hypersensitivitet (EHS): at bruge de eksisterende diagnosekoder til de forskellige symptomer plus kode R68.8 "Andre specificerede generelle symptomer og tegn" plus kode Z58.4 "Eksponering for stråling" og/eller Z57.1 "Er- hvervsmæssig eksponering for stråling". b) EMF-relaterede helbredsproblemer (undtaget EHS): at bruge de eksisterende diagnosekoder til de forskellige sygdomme/symptomer plus kode Z58.4 "Eksponering for stråling" og/eller Z57.1 " Er- hvervsmæssig eksponering for stråling". " (Citat fra dansk oversættelse af EUROPAEM EMS guideline 2016)

Desuden findes der en diagnosekode under WHO ICD-10 Nordic Adaptions år 2000 kaldet "el-allergy". Læs mere om diagnostik på <http://ehsf.dk/anerkendelse-og-diagnose.htm>
EHS kan bl.a. måles i Frankrig og Østrig ud fra 100 % objektiv diagnostik (blod, hjernescanning, urin og lignende biomarkører).

3) Vi talte også før/efter mødet med medlemmer, der spurgte til, hvorfor vi ikke modtager hjælp. Sagen er den, at kommuner afviser handicaphjælpemidler (f.eks. tøj med indbroderet sølv, grafitmaling til vægge, jordspydinstallationer, afskærmende vægge til handicap-arbejdspladser osv.) - stik modsat Sverige, hvor EHS har været anerkendt som et (celle)handicap siden 90erne. Hver eneste gang henviser de pågældende offentlige instanser til Sundhedsstyrelsens vurdering - som baseres på deres eneste (!) konsulent på områdets skøn. Han hedder Christoffer Johansen og kan med meget stor sandsynlighed antages at være inhabil som lægekonsulent, da han igennem tyve år har arbejdet med EMF for Cowi (højspændingsmaster osv.) - jf. de vedhæftede habilitetserklæringer indhentet for nylig. Han har desuden også modtaget støtte midler fra telefirmer og Energinet (industriorganisation).

Vi oplever ingen rigtig dialog med Sundhedsstyrelsen gennem årene, da de bliver ved med at fastholde deres syn på sagen EHS, dvs. at de mener, at EHS-lidelsen primært må skyldes psykisk sygdom (funktionel lidelse). Derfor har mange af vores medlemmer funktionelle diagnoser, men meget ofte også andre fysiske mén, herunder primært allergier (eksempelvis skimmelallergi, støvallergi, som oftest igE-relateret - John kan sikkert forklare mere ang. dette).
Fil vedhæftet med citat ang. inhabile læger fra forvaltningsekspert Oluf Jørgensen.

Med venlig hilsen/kind regards

Søren Lillesøe, arbejdssøgende journalist, BA.jour.
+45 45345599 (tale) +45 26241799 (SMS)
info@supramedia.dk

EU-direktiv om elektriske og magnetiske felter vedtaget

Direktivet angiver retningslinier for elektriske og magnetiske felter i arbejdsmiljøet. Reglerne i direktivet skal dog først være implementeret i EU-landenes lovgivning i 2008.

Direktivet, der blev vedtaget af Europaparlamentet i april, har den imponerede titel: "Europaparlamentets og Rådets direktiv om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstageres eksponering for fysiske agenser (elektromagnetiske felter)".

I daglig tale ville vi nok bare sige, at der nu kommer eksakte grænseværdier for magnetfelter og elektriske felter i arbejdsmiljøet. Hvad disse består i, beskrives nærmere i artiklen på næste side i dette Nyhedsbrev.

Skal efterkommes i løbet af fire år

"At direktivforslaget er vedtaget, det betyder dog ikke, at det træder i fuld funktion i Danmark med det samme," fortæller Niels Ole Olesen fra Arbejdstilsynet. "EU landene har fire år til at implementere direktivet i deres nationale lovgivning".

En af de væsentligste årsager til dette er, at der i dag

ikke eksisterer videnskabeligt baserede standarder eller retningslinier for, hvordan felterne skal måles eller vurderes. CENELEC (den europæiske komité for elektroteknisk standardisering) har netop sammen med andre europæiske standardiseringsorganisationer fået mandat af EU-kommissionen til at udvikle disse retningslinier. Arbejdet ventes først at være færdigt om 4 år.

Danske forhandlinger

"I Danmark skal direktivet udmøntes i en bekendtgørelse. Det sker ved, at Arbejdstilsynet nedsætter et regeludvalg under Arbejdstilsynet. Dette arbejde er ikke sat i gang endnu, og vi ved endnu ikke præcis, hvornår det sker. Men i udvalget skal både arbejdstagere og arbejdsgivere, det vil sige arbejdsmarkedets parter, være repræsenteret," forklarer Niels Ole Olesen videre.

"Parterne skal ud fra direktivet forhandle om indholdet i den danske bekendtgørelse.

Det er ikke klart, om bekendtgørelsens indhold vil følge direktivet slavisk, da der er tale om et minimumsdirektiv," fortsætter han. "Der foreligger altså en mulighed for, at regeludvalget foreslår en stramning. Det er ikke sikkert, men det er en mulighed", siger Niels Ole Olesen.

At-vejledninger

Indtil bekendtgørelsen er færdig, gælder i Danmark Arbejdsmiljøloven, og som støtte for det praktiske arbejde kan man bruge de to eksisterende vejledninger fra Arbejdstilsynet, når man fx i forbindelse med arbejdspladsvurderinger vil vurdere, om felterne på en given arbejdsplads er store eller små. Vejledningerne findes på: www.at.dk og hedder: At-vejledning D 6.1.1. og At-vejledning A 1.8.

Vejledningerne bygger ligesom direktivet grundlæggende på ICNIRP's (International Commission of Non-Ionising Radiation Protections) vejledende grænseværdier fra 1999.

Det siger direktivet

10 vigtige elementer i direktivet med Magnetfeltudvalgets kommentarer

1. *Direktivet retter sig udelukkende mod kendte akutte virkninger.*

Kommentar: Teksten siger eksplicit, at eventuelle langtidsvirkninger (fx kræft) ikke er omfattede, da der ikke foreligger nogen overbevisende videnskabelig dokumentation for, at sådanne virkninger skulle eksistere.

2. *Direktivet bygger grundlæggende på ICNIRP's vejledende grænseværdier fra 1999.*

Kommentar: I de første udkast til direktiv var det - som omtalt i et tidligere Nyhedsbrev - godt nok ICNIRP's værdier, der indgik, men anvendt på en noget anderledes måde end hensigten er fra ICNIRP's side. Dette er nu tilrettet.

3. *Direktivet arbejder med aktionsværdier på 500 μ T (mikrotesla) for magnetfelter og 10 kV/m (kilovolt pr. meter) for elektriske felter. Hvis aktionsværdierne overholdes, er man sikker på, at også grænseværdierne (se pkt. 4) overholdes.*

Kommentar: Aktionsværdierne er de værdier, der direkte kan måles eller beregnes i relation til kilden til felterne. Hvis disse overskrides, skal man først og fremmest vurderes og om nødvendigt beregne, om de egentlige grænseværdier også er overskredet. Det er ikke sikkert, at det er tilfældet.

4. *Grænseværdierne retter sig mod biologiske virkninger på centralnervesystemet. De beskriver de strøm-*

me, som felterne inducerer i vævet. De må højst være på 10 mA/m² (miliampère pr. m²). Hvis grænseværdierne overholdes for hoved og krop, beskyttes arbejdstagerne mod alle kendte sundhedsskadelige virkninger.

Kommentar: Grænseværdierne er altså det centrale element i direktivet. Overholdelse af disse kan ikke umiddelbart måles, men må beregnes. Her må vi afvente CENELEC's standarder for beregningsmetoden.

5. *Arbejdsgiveren skal vurdere og om nødvendigt måle og/eller beregne arbejdstagerens eksponering.*

Kommentar: Der er altså ikke direkte krav om, at der alle steder skal foretages målinger, hvis man på anden vis kan vurdere, at aktionsværdierne ikke overskrides.

6. *Arbejdsgiveren skal lave en handlingsplan for at forebygge eksponering, der overskrider grænseværdierne, med mindre de før omtalte vurderinger viser, at disse ikke er overskredet.*

Kommentar: Løsningsmetoder specificeres ikke direkte, men begrænsning af eksponering ved kilden, afstand fra kilden og afskærmning nævnes som nogle af flere muligheder.

7. *Arbejdssteder, hvor aktionsværdierne kan overskrides, skal markeres med skiltning med mindre vurderingen viser, at grænsevæ-*

dierne ikke overskrides.

Kommentar: Hvordan skiltningen skal foregå er endnu ikke beskrevet.

8. *Arbejdsgiveren skal sørge for, at arbejdstagerne får den nødvendige orientering og vejledning.*

Kommentar: Dette er en almindelig praksis i arbejdsmiljøspørgsmål i Danmark, at medarbejderne gennem sikkerhedsorganisationen orienteres om risici og afværgeforanstaltninger.

9. *Hvis grænseværdierne overskrides, skal arbejdstageren tilbydes en helbredsundersøgelse.*

Kommentar: Det er i dag ikke klart, hvad lægeundersøgelsen skal gå ud på, da der i værdierne er indbygget ret store sikkerhedsmarginer i forhold til biologiske effekter. I den lavere ende af dette område vil der oftest være tale om forbigående effekter.

10. *Direktivet trådte formelt i kraft, da det blev offentliggjort i EU-tidende den 24. maj i år. Det skal være implementeret i EU-landenes lovgivning senest den 28. april 2008.*

Direktivets danske tekst kan fås hos Carsten Mathiesen, Dansk Energi, cm@danskenergi.dk

Doktorgrad på afhandling om magnetfelter

Overlæge Christoffer Johansen fra Kræftens Bekæmpelse kan nu også kalde sig dr. med. Den sidste titel erhvervede han den 13. juni ved at forsvare en disputats om elektromagnetiske felter og sundhedsrisici hos voksne.

I disputatsen konkluderer Christoffer Johansen, at 50 Hz felter i arbejdsmiljøet ikke ser ud til at øge risikoen for kræft, en række neurologiske sygdomme eller hjerte-/karsygdomme.

Der eksisterer dog stadig en usikkerhed på, om de elektromagnetiske felter kan spille en rolle for udvikling af den sjældne neurologiske sygdom ALS (amyotrof lateral sclerose). Christoffer Johansen vurderer, at det ligesåvel kan skyldes stærke elektriske stød ved elulykker eller en helt anden og ukendt faktor, som er knyttet til arbejde med elektricitet. Desuden finder han ikke, at der er videnskabelig baggrund for at mene, at felter fra mobiltelefoner skulle have betydning for kræftudvikling hos voksne.

Disputatsen bygger på materiale fra en otte både nyere og ældre undersøgelser. Mest kendt i elbranchen er nok det store kompleks af undersøgelser af kræftforekomst, dødsårsager og brug

af pacemakere blandt ansatte i dansk elforsyning. Mindre kendt i elbranchen er nok to undersøgelser om felter fra mobiltelefoner og kræft.

"Frygt ikke din støvsuger"
På Kræftens Bekæmpelses hjemmeside: www.cancer.dk under "Nyheder" præsenteres disputatsen således:

"Frygt ikke den elektriske hverdag"

Man øger ikke risikoen for kræft eller hjerte- og karsygdomme, fordi man har tæt kontakt med en støvsuger, ser fjernsyn, bor under en højspændingsledning eller snakker i mobiltelefon. Det er konklusionerne fra læge Christoffer Johansens doktorafhandling (11-06-2004)."

At arbejdsmiljø, højspændingsledninger og apparater i hjemmet i artiklen kan kobles på denne måde, skyldes, at påvirkningen fra felter i arbejdsmiljøet især på såkaldt "elektriske arbejdspladser" ofte er langt større og mere intens end i hjemmet. Resultater fra undersøgelser af sundhedsrisiko og felter i arbejdsmiljøet kan derfor godt overføres til også at gælde for voksnes udsættelse for magnetfelter i hjemmet.

Historiske rammer

Christoffer Johansen forsvarede sin disputats i Studie-

gården i den gamle del af Københavns Universitet. Næsten symbolsk foregik det, i bygningerne, hvor også H.C. Ørsted ifølge en mindeplade slog sine folder, da han opdagede elektromagnetismen for næsten 200 år siden.

Opponenten på det næsten tre timer lange forsvar for disputatsen var professor Eisebeth Lyngø, Københavns Universitet og den tyske professor Maria Blettner fra Mainz.

Doktorafhandlingen er publiceret i Scandinavian Journal of Work, Environment & Health: Volume 30, Supplement 1. Et abstract (kort resumé) kan læses på hjemmesiden www.sjweh.fi under Issues>previous issues>. Enkelte eksemplarer af afhandlingen fås hos Carsten Mathiesen, Dansk Energi.

Erfaren doktor

Christoffer Johansen har forsket i magnetfelter og sundhedsrisici for Kræftens Bekæmpelse siden 1994. Hans speciale er epidemiologi, det vil sige statistisk baserede befolkningsundersøgelser.

Magnetfeltudvalget i Dansk Energi har støttet flere af undersøgelserne af magnetfelter i arbejdsmiljøet.

Habilitetserklæring

Undertegnede redegør herved for eventuelle økonomiske interesser inden for medicinalvirksomhed mv.

	Nej	Ja	Hvis ja, hvilke
Jeg har honoreret bibeskæftigelse i sådan virksomhed m.v	X		
Jeg er personlig aktionær, har patentrettigheder e.l. i sådan virksomhed	X		
Den arbejdsplads, jeg er ansvarlig for, modtager støtte fra sådan virksomhed		X	Se bilag

Undertegnede forpligter mig endvidere til at orientere Sundhedsstyrelsen, såfremt opgaven anvendes som meriterende i forbindelse med et uddannelses- eller efteruddannelsesforløb.

På tro og love Ksh den 6/10 2007

Christelle Johansen
(underskrift)

Opgave: KONSULENT VEDR. IKKE-IONISERENDE STRÅLING
(blokbogstaver)

Journalnummer: _____

Bilag til habilitetserklæring til Sundhedsstyrelsen
Christoffer Johansen
Pr. januar 2010
København

Christoffer Johansens habilitetserklæring vedrørende finansiering og data fra industri, der er involveret i produktion, transmission og distribution af elektricitet samt mobiltelefonoperatører og lignende industri, der producerer, forhandler eller anvender genstande som skaber elektromagnetiske felter i hele frekvensområdet.

Finansiering

Jeg har i perioden 1994 til 2004 modtaget midler fra Dansk Energi for at undersøge risiko for en række sygdomme blandt danskere med ansættelse ved danske el-selskaber, samt midler til at undersøge risiko for kræft blandt børn med bopæl tæt på elektriske højspændingsinstallationer.

Jeg har i 2006 fået en fornyet bevilling fra Energinet.dk for perioden 2006 til 2008 med henblik på at opdatere de allerede gennemførte undersøgelser.

Jeg har i 1994/95 modtaget fondsmidler fra det daværende Tele Danmark Mobil og Sonofon med henblik på at gennemføre en undersøgelse af kræftisiko blandt brugere af mobiltelefoner.

Jeg har fire gang siden 1994 modtaget et personligt honorar for at udfærdige et notat, der i form af en VVM rapport, gennemgår den videnskabelige litteratur inden for forskningsområdet elektromagnetiske felter og helbredseffekter hos mennesker, sidste gang i 2010. Notatet er udarbejdet som en del af en såkaldt VVM rapport i forbindelse med forskellige udbygninger af højspændingsnettet i Danmark.

Data

Jeg har i perioden 1994 - 1996 modtaget information om samtlige ansatte ved de 104 danske el-selskaber med oplysning om navn, CPR nummer, arbejdsfunktion, stillingsbetegnelse og ansættelses periode(r).

Jeg har i 1996 modtaget data fra det daværende TeleDanmarkMobil og Sonofon vedrørende samtlige abonnenters navne, adresse, mobiltelefon type og abonnements periode(r).

I 2007/2008 vil vi her på instituttet, fra de største mobiltelefon operatører få oplysninger om mobiltelefon forbrug blandt en større gruppe danskere der indgår i en international forløbsundersøgelse.

Vi vil desuden fra de samme mobiltelefon operatører modtage de samme informationer om børn med hjerne svulster og raske kontrolbørn, der indgår i en nordisk undersøgelse af risiko for hjernetumorer blandt børn og unge.

Jeg er medarbejder i disse to projektgrupper, mens det videnskabelige og økonomiske ansvar ligger hos Dr Joachim Schuez.

Habilitationserklæring for medlemmer af nævn & råd, konsulenter m.m. for Sundhedsstyrelsen.

Sundhedsstyrelsen foretrækker, at habilitationserklæringen udfyldes elektronisk og ikke i hånden.

1.0 Personoplysninger			
1.1	Navn	Christoffer Johansen	
1.2	Titel	Professor, overlæge, dr.med., ph.d.	
1.3	Arbejdsplads/ firma/ institution	Rigshospitalet og Københavns Universitet	
1.4	Nævn/ råd	Konsulent indenfor området ikke-ioniserende stråling	
2.0 Disse spørgsmål skal besvares, hvis du bistår Sundhedsstyrelsen med behandlingen af sager, hvori der er eller vil blive truffet en forvaltningsmæssig afgørelse, jf. <i>forvaltningslovens § 2, stk. 1</i> , eller hvis du på anden vis bistår Sundhedsstyrelsen med undervisning, rådgivning m.m. Hvis du bistår Sundhedsstyrelsen med inspektion af virksomheder, skal du både besvare spørgsmålene i afsnit 2 og 3.			
2.1	Jeg ejer aktier, anpartar, andele eller lignende i en eller flere virksomheder, der er undergivet Sundhedsstyrelsens tilsyn.	nej	<u>Hvis ja, hvilke:</u> Klik her for at angive tekst.
2.2	Jeg sidder i bestyrelsen, direktionen eller lignende i en eller flere virksomheder, der er undergivet Sundhedsstyrelsens tilsyn.	nej	<u>Hvis ja, hvilke:</u> Klik her for at angive tekst.
2.3	Jeg har inden for de sidste 5 år været ansat i en eller flere virksomheder, der er undergivet Sundhedsstyrelsens tilsyn.	nej	<u>Hvis ja, hvilke:</u> Klik her for at angive tekst.
2.4	Jeg har inden for de sidste 5 år mod betaling udført opgaver for en eller flere virksomheder, der er undergivet Sundhedsstyrelsens tilsyn.	nej	<u>Hvis ja, hvilke:</u> Klik her for at angive tekst.
2.5	Jeg har patent på et eller flere patenter indenfor områder, der er underlagt sundhedsstyrelsens myndighed.	nej	<u>Hvis ja, hvilke:</u> Klik her for at angive tekst.
2.6	Min ægtefælle, sambo eller andre i min husstand eller i min nærmeste familie er ansat i en virksomhed, der er undergivet Sundhedsstyrelsens tilsyn.	nej	<u>Hvis ja, hvilke:</u> Klik her for at angive tekst.
2.7	Er du i øvrigt tilknyttet virksomheder med tilknytning til sundhedsområdet på en måde, der kan have indflydelse på dit arbejde for Sundhedsstyrelsen?	ja	<u>Hvis ja, hvilke:</u> Jeg er ikke direkte tilknyttet nogen virksomheder. Men jeg har modtaget fondsmidler til forskning i sammenhængen mellem udsættelse for elektromagnetiske felter i det ekstremt lavfrekvente område og helbreds risici fra Energinet.dk. Når man modtager sådanne midler skal det klart

			fremgå af de forskningsrapporter man søger offentliggjort i internationale peer-reviewed tidsskrifter – og dette har altid været tilfældet.
2.8	Modtager din arbejdsplads økonomiske bidrag fra virksomheder, der er undergivet Sundhedsstyrelsens tilsyn?	ja	Hvis ja, hvilke: Rigshospitalet og Københavns Universitet modtager midler fra Industrien – uden at jeg har overblik over fra hvilke kilder og til hvilke projekter og aktiviteter
2.9	Foreligger der i øvrigt omstændigheder, som kan vække tvivl om din upartiskhed?	ja	Hvis ja, hvilke: Jeg har sammen med andre forskere i 1994/95 modtaget midler fra det daværende Sonofon og Tele Danmark Mobil til at opretholde og skabe en national data base af mobil telefon abonnenter. Disse midler er anvendt til denne opgave og det er offentliggjort, at jeg har modtaget disse midler i den rapport vi skrev i 2001, som blev offentliggjort i Journal of the National Cancer Institute, hvor hele undersøgelsens tilrettelæggelse og de første resultater blev offentliggjort, således som det er god videnskabelig praksis. Interphone undersøgelsen, som er et samarbejde mellem 13 lande, der belyste sammenhængen mellem brug af mobiltelefoner og risiko for hjernekræft og spytkirtel tumorer, modtog støtte dels fra EU og dels fra industrien. Midlerne fra industrien blev forvaltet af UICC, som er den internationale organisation der varetager verdens kræftforeningers interesser. Der var således lagt en 'firewall' ned mellem industrimidlerne og den konkrete anvendelse af midlerne. Jeg var Principal Investigator (PI) i Danmark for Interphone undersøgelsen.

3.0 Disse spørgsmål skal besvares, hvis du bistår Sundhedsstyrelsen med inspektion af virksomheder. (Husk også at besvare spørgsmålene i afsnit 2.)			
3.1	Har du mod betaling udført opgaver for lægemiddelvirksomheder, medicovirksomheder eller andre virksomheder på sundhedsområdet inden for de sidste 5 år?	Tast her for at angive Ja eller Nej	Hvis ja, hvilke virksomheder: (Vedlæg evt. referenceliste e.l. med beskrivelse af opgaverne) Klik her for at angive tekst.
3.2	Foreligger der omstændigheder, der er særligt egnede til at vække tvivl om din upartiskhed i forbindelse med den eller de inspektioner, du skal bistå Sundhedsstyrelsen med? Du skal fx udtrykkeligt oplyse, hvis du tidligere har udført opgaver for en virksomhed, du skal inspicere, selv om det	Tast her for at angive Ja eller Nej	Hvis ja, hvilke virksomheder: Klik her for at angive tekst.

	fremgår af din referenceliste.		
--	--------------------------------	--	--

4.0	Disse spørgsmål skal besvares, hvis du bistår Sundhedsstyrelsen i forbindelse med indgåelse af kontraktforhold eller lignende privatretligt dispositioner, jf. forvaltningslovens § 2, stk. 2.		
4.1	Har du personlige eller økonomiske interesser i virksomheder, som kan blive kontraktpart eller på anden måde indgå i et privatretligt forhold til Sundhedsstyrelsen i forbindelse med den opgave, hvori du bistår Sundhedsstyrelsen?	Tast her for at angive Ja eller Nej	Hvis ja, beskriv interessenterne og virksomhederne: Klik her for at angive tekst.

Efter min bedste overbevisning har jeg ingen yderligere uvedkommende interesser, som kan påvirke min objektive rådgivning af Sundhedsstyrelsen. Hvis mine forhold ændrer sig efter udfærdigelsen af denne erklæring, meddeler jeg det ugrundet ophold til Sundhedsstyrelsen.

5.0	Underskrift m.m.	
5.1	Sted	København, Danmark
5.2	Dato	22-04-2012
5.3	Underskrift	Christoffer Johansen

Habilitetserklæring

Undertegnede redegør herved for eventuelle økonomiske interesser i virksomhed og funktioner inden for Vidensrådets arbejdsfelt: forebyggelse af sygdom og fremme af befolkningens sundhed.

	Nej	Ja	Hvis ja, hvilke? (inkl. angivelse af tilknytningsperiode*)
Jeg har honoreret bibeskæftigelse i medicinal- eller sundhedsindustrien	x		
Jeg er aktionær, har patentrettigheder, modtager sponsorstøtte / legater/ forskningsstøtte e.l. fra medicinal- eller sundhedsindustrien – enten som privatperson eller i regi af min arbejdsplads	x		
Har du, ud over de ovenfor nævnte, andre interesser, som du vurderer relevante at oplyse i forhold til Vidensrådets opgaver – fx personlige eller økonomiske interesser i rusmiddel- eller fødevarerindustrien?	x		

*tilknytningsperiode refererer til, hvornår tilknytningen er påbegyndt, og hvornår den er afsluttet.

På tro og love _____ København _____ den 3/ 6 2015

_____
(Navn med blokbogstaver)

Lone Baandrup
_____
(Underskrift)

Den underskrevne erklæring returneres til:
Vidensråd for Forebyggelse, Kristianiagade 12, 2100 København Ø

Habilitetserklæring

Undertegnede redegør herved for eventuelle økonomiske interesser i virksomhed og funktioner inden for Vidensrådets arbejdsfelt: forebyggelse af sygdom og fremme af befolkningens sundhed.

NEJ JA HVIS JA, HVILKE? (INKL. ANGIVELSE AF TILKNYTNINGSPERIODE*)

**JEG HAR HONORERET
BIBESKÆFTIGELSE I
MEDICINAL- ELLER
SUNDHEDSINDUSTRIEN**

FOREDRAGSHOLDER FOR
ASTRAZENECA (13.01.15 TIL
24.11.18); BOEHRINGER-
INGELHEIM (26.01.15 TIL
28.01.19); MERCK (FØR
01.11.14 TIL 29.05.17); ELI
LILLY (FØR 01.11.14 TIL
04.05.16); NOVO NORDISK
(FØR 01.11.14 TIL 01.04.16);
SANOFI (FØR 01.11.14 TIL
29.05.17); JANSSEN-CILAG
(26.01.15 TIL 28.05.19)

MEDLEM AF ADVISORY
BOARD: BOEHRINGER-
INGELHEIM (26.01.15 TIL
26.01.19); MERCK (FØR
01.11.14 TIL 29.05.17); NOVO
NORDISK (FØR 01.11.14 TIL
29.05.17); SANOFI (26.01.15
TIL 29.05.19); JANSSEN-
CILAG (26.01.15 TIL 28.05.19)
; ASTRAZENECA (13.01.15
TIL 24.11.18).

**JEG ER AKTIONÆR, HAR
PATENTRETTIGHEDER,
MODTAGER
SPONSORSTØTTE /**

*Tilknytningsperiode refererer til, hvornår tilknytningen er påbegyndt, og hvornår den er afsluttet.

På tro og love Hermans den 26/3 2015

(Navn med blokbogstaver)

~~Kjeld Hermansen~~

~~Professor, overlæge dr.med.~~

~~Medicinsk Endokrinologisk Afdeling MEA~~

~~Aarhus Universitetshospital~~

~~Tage-Hansens Gade 2~~

~~8000 Aarhus C~~

Kjeld Hermansen

Professor, overlæge dr.med.

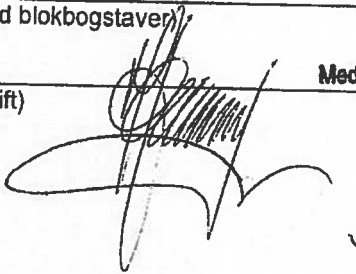
Medicinsk Endokrinologisk Afdeling MEA

Aarhus Universitetshospital

Tage-Hansens Gade 2

8000 Aarhus C

(Underskrift)

Habilitetserklæring

Undertegnede redegør herved for eventuelle økonomiske interesser i virksomhed og funktioner inden for Vidensrådets arbejdsfelt: forebyggelse af sygdom og fremme af befolkningens sundhed.

	Nej	Ja	Hvis ja, hvilke? (inkl. angivelse af tilknytningsperiode*)
Jeg har honoreret bibeskæftigelse i medicinal- eller sundhedsindustrien		X	Undervisning, honoreret af medicinalindustrien. F.eks. undervisning i "Empowerment-uddannelse" for sundhedspersonale, arrangeret af BiogenIdc. 2010-2014
Jeg er aktionær, har patentrettigheder, modtager sponsorstøtte / legater/ forskningsstøtte e.l. fra medicinal- eller sundhedsindustrien – enten som privatperson eller i regi af min arbejdsplads		X	Modtaget forskningsstøtte fra: Leo Pharma, Novo Nordisk Fonden, Lundbeck Fonden, Roche.
Har du, ud over de ovenfor nævnte, andre interesser, som du vurderer relevante at oplyse i forhold til Vidensrådets opgaver – fx personlige eller økonomiske interesser i rusmiddel- eller fødevarerindustrien?	X		

*tilknytningsperiode refererer til, hvornår tilknytningen er påbegyndt, og hvornår den er afsluttet.

På tro og love _____ Aarhus den 02 / 06 / 2015

BOBBY ZACHARIAE

(Navn med blokbogstaver)

(Underskrift)

Den underskrevne erklæring returneres til:
Vidensråd for Forebyggelse, Kristianiagade 12, 2100 København Ø

Habilitetserklæring

Undertegnede redegør herved for eventuelle økonomiske interesser i virksomhed og funktioner inden for Vidensrådets arbejdsfelt: forebyggelse af sygdom og fremme af befolkningens sundhed.

	Nej	Ja	Hvis ja, hvilke? (inkl. angivelse af tilknytningsperiode*)
Jeg har honoreret bibeskæftigelse i medicinal- eller sundhedsindustrien	X		
Jeg er aktionær, har patentrettigheder, modtager sponsorstøtte / legater / forskningsstøtte e.l. fra medicinal- eller sundhedsindustrien – enten som privatperson eller i regi af min arbejdsplads	X		
Har du, ud over de ovenfor nævnte, andre interesser, som du vurderer relevante at oplyse i forhold til Vidensrådets opgaver – fx personlige eller økonomiske interesser i rusmiddel- eller fødevarerindustrien?	X		

*tilknytningsperiode refererer til, hvornår tilknytningen er påbegyndt, og hvornår den er afsluttet.

På tro og love København den 2 16 2015

Anne Helene Garde _____
(Navn med blokbogstaver)

[Signature]
(Underskrift)

Den underskrevne erklæring returneres til:
Vidensråd for Forebyggelse, Kristianiagade 12, 2100 København Ø

Habilitetserklæring

Undertegnede redegør herved for eventuelle økonomiske interesser i virksomhed og funktioner inden for Vidensrådets arbejdsfelt: forebyggelse af sygdom og fremme af befolkningens sundhed.

	Nej	Ja	Hvis ja, hvilke? (inkl. angivelse af tilknytningsperiode*)
Jeg har honoreret bibeskæftigelse i medicinal- eller sundhedsindustrien	X		
Jeg er aktionær, har patentrettigheder, modtager sponsorstøtte / legater/ forskningsstøtte e.l. fra medicinal- eller sundhedsindustrien – enten som privatperson eller i regi af min arbejdsplads	X		
Har du, ud over de ovenfor nævnte, andre interesser, som du vurderer relevante at oplyse i forhold til Vidensrådets opgaver – fx personlige eller økonomiske interesser i rusmiddel- eller fødevarerindustrien?	X		

*tilknytningsperiode refererer til, hvornår tilknytningen er påbegyndt, og hvornår den er afsluttet.

På tro og love Frederiksberg _____ den 2/6 2015

Anders Sjødin
(Navn med blokbogstaver)

ANØERS SJÖDIN

(Underskrift)

Den underskrevne erklæring returneres til:
Vidensråd for Forebyggelse, Kristianiagade 12, 2100 København Ø

Habilitetserklæring

Undertegnede redegør herved for eventuelle økonomiske interesser i virksomhed og funktioner inden for Vidensrådets arbejdsfelt: forebyggelse af sygdom og fremme af befolkningens sundhed.

	Nej	Ja	Hvis ja, hvilke? (inkl. angivelse af tilknytningsperiode*)
Jeg har honoreret bibeskæftigelse i medicinal- eller sundhedsindustrien	x		
Jeg er aktionær, har patentrettigheder, modtager sponsorstøtte / legater/ forskningsstøtte e.l. fra medicinal- eller sundhedsindustrien – enten som privatperson eller i regi af min arbejdsplads		x	Min løn har været/er finansieret af forskellige bevillinger fra Hjerteforeningen siden april 2012 – marts 2016.
Har du, ud over de ovenfor nævnte, andre interesser, som du vurderer relevante at oplyse i forhold til Vidensrådets opgaver – fx personlige eller økonomiske interesser i rusmiddel- eller fødevarerindustrien?	x		

*tilknytningsperiode refererer til, hvornår tilknytningen er påbegyndt, og hvornår den er afsluttet.

På tro og love _____ den 3/6 - 2015

ALICE JESSIE CLARK

(Navn med blokbogstaver)

(Underskrift)

Den underskrevne erklæring returneres til:
Vidensråd for Forebyggelse, Kristianiagade 12, 2100 København Ø

Habilitetserklæring

Undertegnede redegør herved for eventuelle økonomiske interesser i virksomhed og funktioner inden for Vidensrådets arbejdsfelt: forebyggelse af sygdom og fremme af befolkningens sundhed.

	Nej	Ja	Hvis ja, hvilke? (inkl. angivelse af tilknytningsperiode*)
Jeg har honoreret bibeskæftigelse i medicinal- eller sundhedsindustrien	Ø		
Jeg er aktionær, har patentrettigheder, modtager sponsorstøtte / legater/ forskningsstøtte e.l. fra medicinal- eller sundhedsindustrien – enten som privatperson eller i regi af min arbejdsplads	Ø		
Har du, ud over de ovenfor nævnte, andre interesser, som du vurderer relevante at oplyse i forhold til Vidensrådets opgaver – fx personlige eller økonomiske interesser i rusmiddel- eller fødevarerindustrien?	Ø		

*tilknytningsperiode refererer til, hvornår tilknytningen er påbegyndt, og hvornår den er afsluttet.

På tro og love Kbj den 26 2015

CHRISTOFFER JOHANSEN

(Navn med blokbogstaver)

(Underskrift)

Den underskrevne erklæring returneres til:
Vidensråd for Forebyggelse, Kristianiagade 12, 2100 København Ø

Habilitetserklæring

Undertegnede redegør herved for eventuelle økonomiske interesser i virksomhed og funktioner inden for Vidensrådets arbejdsfelt: forebyggelse af sygdom og fremme af befolkningens sundhed.

	Nej	Ja	Hvis ja, hvilke? (inkl. angivelse af tilknytningsperiode*)
Jeg har honoreret bibeskæftigelse i medicinal- eller sundhedsindustrien		X	Medlem af OMC gruppe for LEADER, NN A/S 2012-2016
Jeg er aktionær, har patentrettigheder, modtager sponsorstøtte / legater/ forskningsstøtte e.l. fra medicinal- eller sundhedsindustrien – enten som privatperson eller i regi af min arbejdsplads	X		
Har du, ud over de ovenfor nævnte, andre interesser, som du vurderer relevante at oplyse i forhold til Vidensrådets opgaver – fx personlige eller økonomiske interesser i rusmiddel- eller fødevarerindustrien?	X		

*tilknytningsperiode refererer til, hvornår tilknytningen er påbegyndt, og hvornår den er afsluttet.

På tro og love _____

den

9 / 6 2015

ALLAN FLYVBJERG

(Navn med blokbogstaver)

(Underskrift)

 AARHUS UNIVERSITET
HEALTH
Allan Flyvbjerg
Dekan
Faculty of Health
Tlf.nr.: +45 8715 2034
Mobil: +45 5177 9546
E-mail: alf@adm.au.dk
Universitetsledelsen
Nordre Ringgade 1
Bygning 1431
DK 8000 Aarhus C
<http://health.au.dk>

Den underskrevne erklæring returneres til:
Vidensråd for Forebyggelse, Kristianiagade 12, 2100 København Ø

Habilitetserklæring

Undertegnede redegør herved for eventuelle økonomiske interesser i virksomhed og funktioner inden for Vidensrådets arbejdsfelt: forebyggelse af sygdom og fremme af befolkningens sundhed.

	Nej	Ja	Hvis ja, hvilke? (inkl. angivelse af tilknytningsperiode*)
Jeg har honoreret bibeskæftigelse i medicinal- eller sundhedsindustrien	Nej		
Jeg er aktionær, har patentrettigheder, modtager sponsorstøtte / legater/ forskningsstøtte e.l. fra medicinal- eller sundhedsindustrien – enten som privatperson eller i regi af min arbejdsplads		Ja	Har aktier i Novo Nordisk
Har du, ud over de ovenfor nævnte, andre interesser, som du vurderer relevante at oplyse i forhold til Vidensrådets opgaver – fx personlige eller økonomiske interesser i rusmiddel- eller fødevarerindustrien?	Nej		

*tilknytningsperiode refererer til, hvornår tilknytningen er påbegyndt, og hvornår den er afsluttet.

På tro og love _____

den

2 16 2015

Morten Møller

(Navn med blokbogstaver)

(Underskrift)

Den underskrevne erklæring returneres til:

Vidensråd for Forebyggelse, Kristianiagade 12, 2100 København Ø

Habilitationserklæring

Undertegnede redegør herved for eventuelle økonomiske interesser i virksomhed og funktioner inden for Vidensrådets arbejdsfelt: forebyggelse af sygdom og fremme af befolkningens sundhed.

Nej Ja Hvis ja, hvilke? (inkl. angivelse af tilknytningsperiode*)

Jeg har honoreret bibeskæftigelse i medicinal- eller sundhedsindustrien

X

Jeg er aktionær, har patentrettigheder, modtager sponsorstøtte / legater / forskningsstøtte e.l. fra medicinal- eller sundhedsindustrien – enten som privatperson eller i regi af min arbejdsplads.

X

Har du, ud over de ovenfor nævnte, andre interesser, som du vurderer relevante at oplyse i forhold til Vidensrådets opgaver – fx personlige eller økonomiske interesser i rusmiddel- eller fødevarerindustrien?

X

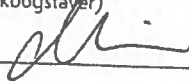
*Tilknytningsperiode refererer til, hvornår tilknytningen er påbegyndt, og hvornår den er afsluttet.

På tro og love _____ den 10/10 2015

NASA HULVED RØD

(Navn med blokbogstaver)

(Underskrift)

Habilitetserklæring

Undertegnede redegør herved for eventuelle økonomiske interesser i virksomhed og funktioner inden for Vidensrådets arbejdsfelt: forebyggelse af sygdom og fremme af befolkningens sundhed.

	Nej	Ja	Hvis ja, hvilke? (inkl. angivelse af tilknytningsperiode*)
Jeg har honoreret bibeskæftigelse i medicinal- eller sundhedsindustrien	x		
Jeg er aktionær, har patentrettigheder, modtager sponsorstøtte / legater/ forskningsstøtte e.l. fra medicinal- eller sundhedsindustrien – enten som privatperson eller i regi af min arbejdsplads	x		
Har du, ud over de ovenfor nævnte, andre interesser, som du vurderer relevante at oplyse i forhold til Vidensrådets opgaver – fx personlige eller økonomiske interesser i rusmiddel- eller fødevarerindustrien?	x		

*tilknytningsperiode refererer til, hvornår tilknytningen er påbegyndt, og hvornår den er afsluttet.

På tro og love København den 2/6 2015

Poul Jørgen Jennum
(Navn med blokbogstaver)

(Underskrift)

Den underskrevne erklæring returneres til:
Vidensråd for Forebyggelse, Kristianiagade 12, 2100 København Ø

ØKONOMISKE BIDRAG: Her går læger for langt

Thursday, December 04, 2014 BT Section 1 Page 7 348 words Id: e4b48284

Der må ikke være tvivl om, at en læge er upartisk, når han eller hun behandler en sag.

Det siger lektor i forvaltningsret ved Danmarks Journalisthøjskole i Aarhus Oluf Jørgensen.

Lektoren forklarer, at spørgsmålet om »inhabilitet afhænger af en konkret vurdering«. Men: »En person er inhabil til at behandle en sag, når der er omstændigheder, der giver grund til tvivl om upartiskhed.« Ifølge *Sundhedsstyrelsens* habilitetserklæring for læge Per Soelberg Sørensen modtager han »økonomiske bidrag« fra blandt andre GlaxoSmithKline, som er medicinalgiganten bag vaccinen Pandemrix, som Marianne Vork mener, hun i sin tid blev alvorligt syg af. Alligevel har han vurderet hendes sag som *konsulent* i Arbejdsskadestyrelsen.

Det fremgår ikke, hvad de økonomiske bidrag består i, og det har ikke været muligt for BT at få kontakt til Per Soelberg Sørensen. Men er der tale om »væsentlige økonomiske bidrag«, er Oluf Jørgensen ikke i tvivl om, at Per Soelberg Sørensen ville være inhabil som *konsulent* i den konkrete sag.

»Hvis en læge har modtaget væsentlige økonomiske bidrag i de senere år fra den virksomhed, der producerer og sælger vaccinen, er lægen efter min vurdering inhabil ved behandling af sager om vaccinen,« siger han.

Fanget i dobbeltrolle

Hos Patientforeningen Danmark ærgrer formand Anette Ulstrup sig over, at der nu er en ny sag, hvor folk i lægeverdenen bliver fanget i en dobbeltrolle, fordi de modtager bidrag fra medicinalindustrien.

»Det er et omfattende problem, som vi ikke bare ser i Arbejdsskadestyrelsen, men også i Patientombuddet, som bl. a. tager sig af erstatningsankesager,« siger hun til BT.

Patientformanden mener, at der generelt skal arbejdes for, at flere instanser bliver helt *uafhængige* af lægemiddelindustrien.

»Vi er nødt til at have flere instanser, der er helt *uafhængige*. Det gælder også *Sundhedsstyrelsen*, hvor det senest har været fremme, at over halvdelen af styrelsens indtægter kommer fra medicinalindustrien,« siger hun.

Formanden for Lægeforeningen, lægernes faglige interesseorganisation, Mads Koch Hansen, kender ikke den konkrete sag, men oplyser, at »myndigheder bør have retningslinjer for habilitet og sørge for, at de efterleves, så der ikke opstår mistanke om inhabilitet.« »Det er vigtigt for borgernes tillid,« siger han.

hped + kaak + ufjo.

Ledende artikel: EKSTRA BLADET MENER: Kampen om din medicin

Thursday, October 17, 2013 Ekstra Bladet Section 1 Page 2 252 words Id: e40a891f

EKSTRA BLADET har i dette efterår med serien 'Pillernes Magt' sat fokus på medicinalindustriens hemmelige forsøg på at påvirke læger og andre til at anbefale og bruge bestemte produkter.

DET SKER oftest ved, at læger får betydelige beløb for at virke som *konsulenter* for diverse medicinalfirmaer.

Men donation af store summer til målrettede kampagner er også et brugbart middel.

TAG NU eksemplet med foreningen Sex og Samfund, som vi afslører i dag.

FORENINGEN har modtaget 350.000 kr. fra medicinal-giganten Sanofi. Pengene går til en kampagne for HPV-vaccine til drenge - en vaccine, som Sanofitilfældigvis selv fremstiller! SEX OG SAMFUND modtager støtte fra staten, og denne sammenblanding af private og offentlige midler bør få alarmklokkerne til at ringe. Man kan med rette sætte spørgsmålstegn ved, om det offentlige skal støtte en interesseorganisation, som har så tætte forbindelser til medicinalindustrien.

FORELAGT Ekstra Bladets oplysninger tog sundhedsminister Astrid Krag affære, og repræsentanter fra Sex og Samfund blev indkaldt til en 'kammeratlig' samtale hos *Sundhedsstyrelsen*.

MEN DET kom der, som man kunne forudse, intet konkret ud af. Styrelsen løftede pegefingern og understregede, at rådgivningen skal være *uafhængig* af, hvilket bånd der er til private firmaer.

OG DET lovede foreningen selvfølgelig. Så alt er ved det gamle.

EKSEMPLERNE på den magtfulde medicinalindustri usmagelige forsøg på at købe sig indflydelse på befolkningens medicinforbrug er så talrige, at politikerne må gribe ind og fastlægge langt skrapere retningslinjer.

SAGEN er alt for alvorlig til at blive overladt til Sløvhedsstyrelsen.

Sløvhedsstyrelsen løftede blot pegefingern -så alt er ved det gamle.

Læger bijobber for medicinalindustrien

Flere medlemmer af *Sundhedsstyrelsens* vaccinationsudvalg, som rådgiver styrelsen om nationale retningslinjer og landsdækkende vaccinationsprogrammer, er på lønningslisten hos vaccineproducenter som *konsulenter* eller *researchere*.

Det viser en gennemgang, som Politiken har foretaget.

Interessekonflikten møder kritik fra flere eksperter.

-Læger er ikke *uafhængige*, når de arbejder for medicinalvirksomheder.

Sundhedsstyrelsen skal som offentlig myndighed sikre sig, at læger er *uafhængige*, når de deltager i ekspertudvalg, styrelsen modtager rådgivning fra, vurderer lektor i forvaltningsret ved Danmarks Journalisthøjskole i Aarhus, Oluf Jørgensen.

Forsidehenvisning: Toplæger arbejder for industrien

Tuesday, April 16, 2013 Politiken Section 1 Page 1 JAKOB SHEIKH... 461 words Id: e3bfec76

DOBBELTSPIL Medlemmer af *Sundhedsstyrelsens* vaccinationsudvalg bijobber for vaccineproducenter.

Sagen om fremtrædende læger og foreninger, der offentligt taler for udbredelsen af vacciner og samtidig rådgiver vaccineproducenter, når helt op i statens øverste lægefaglige organ på området.

En gennemgang foretaget af Politiken viser, at flere medlemmer af *Sundhedsstyrelsens* vaccinationsudvalg, som rådgiver styrelsen om nationale retningslinjer og implementering af landsdækkende vaccinationsprogrammer, er på lønningslisten hos vaccineproducenter som *konsulenter* eller *researchere*. Dertil kommer, at *Sundhedsstyrelsen* har forsømt at offentliggøre habilitetserklæringerne fra de dobbeltarbejdende medlemmer, som forvaltningslovens regler ellers kræver.

Interessekonflikterne møder hård kritik fra eksperter, som sætter spørgsmålstegn ved styrelsens faglige vurderinger.

»Læger er ikke *uafhængige*, når de arbejder for medicinalvirksomheder. *Sundhedsstyrelsen* skal som offentlig myndighed sikre sig, at læger er *uafhængige*, når de deltager i ekspertudvalg, styrelsen modtager rådgivning fra«, vurderer lektor i forvaltningsret ved Danmarks Journalisthøjskole i Aarhus, Oluf Jørgensen.

Han bakkes op af professor Peter C.

Gøtzsche, leder af det *uafhængige* Nordiske Cochrane Center under Rigshospitalet, som kalder det »helt uacceptabelt«, at »inhabile læger sidder i centrale positioner med ansvar for at bestemme, hvad andre læger skal gøre« : »*Sundhedsstyrelsen* bør ophøre med den praksis og sikre sig, at ingen i styrelsens arbejdsgrupper har interessekonflikter«, siger han.

Kritikken deles af foreningerne Læger Uden Sponsor og VaccinationsForum.

Et af vaccinationsudvalgets medlemmer arbejder som *konsulent*, underviser og researcher for både SanofiPasteur MSD og GlaxoSmithKline - producenterne af den såkaldte HPV-vaccine, som i Danmark tilbydes unge kvinder mod livmoderhalskræft.

Mødereferater viser, at netop denne vaccine er drøftet i udvalget.

Tre andre udvalgsmedlemmer arbejder ved siden af for Statens Serum Institut, som producerer vacciner og har monopol på at levere alle børnevacciner i Danmark. Også Lægemiddelindustriforeningen sidder fast med i udvalget.

Men dobbeltrollerne er ikke afgørende, mener enhedschef i *Sundhedsstyrelsen* Søren Brostrøm: »Udvalget er alene rådgivende, og det vil altid være *Sundhedsstyrelsen*, der træffer de faglige afgørelser«, skriver han i en mail.

Siden Sundhedsministeriet for nylig fremlagde en rapport, der anbefalede at stramme reglerne for lægers samarbejde med industrien, har Politiken beskrevet, hvordan blandt andre prominente læger har talt positivt om HPV-vaccinen, mens de blev lønnet af vaccinenes producenter.

Sundhedsminister Astrid Krag (SF) mener, at der skal være »fuld gennemsigtighed« om samarbejdet med industrien: »Omvendt skal myndighederne kunne trække på den vigtige viden, som eksperterne har. Derfor må vi til en vis grad acceptere, at der er et samarbejde«. Alle habilitetserklæringer bliver nu offentliggjort, oplyser *Sundhedsstyrelsen*.

Simone kunne dårligt bevæge sig..

1. sektion side 5.

jakob.sheikh@pol.dk

Sundhedsstyrelsen bør ophøre med denne praksis Professor Peter C. Gøtzsche.

Fejl og fakta: 24.04.2013

' Toplæger arbejder for industrien' hed en forsideartikel tirsdag 16.4., som oplyste, at flere medlemmer af *Sundhedsstyrelsens* vaccinationsudvalg er på lønningslisten hos vaccineproducenter, og at styrelsen bryder loven ved ikke at offentliggøre lægernes habilitetserklæringer. Det er forkert: Ifølge styrelsens egne regler skal de offentliggøres, men det er ikke et lovkrav.

Opgavetype

Jeg skal bistå Sundhedsstyrelsen med/i?	Afgørelser, råd, undervisning mv
Jeg skal tilknyttes råd/nævn/gruppe mv.	Sagkyndig
Mit speciale	Ikke ioniserende stråling

Personoplysninger

Navn	Christoffer Johansen
Titel	Professor, overlæge
Arbejdsplads/firma/institution	Onkologisk Klinik, Rigshospitalet
E-mail	christof@cancer.dk

Oplysninger om personlige interesser m.m.

Spørgsmål 2.1 Jeg ejer aktier, anpart, andele eller har en anden form for medejerskab i virksomheder, der er underlagt Sundhedsstyrelsens myndighedsudøvelse.	Nej
Spørgsmål 2.2 Jeg sidder i bestyrelsen, direktionen eller lignende i en eller flere virksomheder eller institutioner, der er underlagt Sundhedsstyrelsens myndighedsudøvelse.	Nej
Spørgsmål 2.3 Jeg har indenfor de sidste 5 år været ansat eller modtaget betaling for opgaver udført for en eller flere virksomheder eller institutioner, der er underlagt Sundhedsstyrelsens myndighedsudøvelse.	Nej
Spørgsmål 2.4 Jeg har patent på et eller flere produkter inden for områder, der er underlagt Sundhedsstyrelsens myndighedsudøvelse.	Nej
Spørgsmål 2.5 Jeg har personlige eller økonomiske interesser i virksomheder, som kan blive kontraktpart eller på anden måde indgå i et privatretligt forhold til Sundhedsstyrelsen i forbindelse med den opgave, som jeg udfører for Sundhedsstyrelsen.	Nej
Spørgsmål 2.6 Er en person i din nærmeste familie ansat, medejer eller på anden måde tilknyttet virksomheder eller institutioner, der er underlagt Sundhedsstyrelsens myndighedsudøvelse.	Nej
Spørgsmål 2.7 Modtager din arbejdsplads økonomiske bidrag fra virksomheder eller institutioner, der er underlagt Sundhedsstyrelsens myndighedsudøvelse?	Nej
Spørgsmål 2.8 Har du andre tilknytninger eller omstændigheder, der kan være relevante for din habilitet?	Ja

Oplysninger om personlige interesser m.m.

Spørgsmål 2.8 - Hvilke:

Jeg har gennem de sidste 20 år (1999, 2006 og 2010) udført en gennemgang og vurdering af videnskabelig litteratur, der belyser sammenhængen mellem eksponering for elektromagnetiske (EMF) felter og helbreds effekter, for det rådgivende ingeniørfirma COWI. Disse rapporter har jeg udført, når COWI har rådgivet de firmaer, der står for etablering af udvidelser eller vedligehold af de netværk der distribuerer elektricitet i Danmark gennem nye højspændingsledninger, transformer stationer og lignende. Rapporterne er udformet som en gennemgang af den videnskabelige litteratur med fokus på undersøgelsesernes kvalitet, fortolkningen af resultaterne og betydning ud fra det evidens niveau, der kan fortolkes på baggrund af de konkrete videnskabelige artikel. Der indgår ingen samfundsøkonomiske, planlægningsmæssige eller andre vurderinger i de rapporter jeg har skrevet - det er udelukkende den videnskabelige kvalitet og dermed resultaternes indflydelse på den evidens der er for en sammenhæng mellem eksponering for EMF og helbreds problemer. Rapporterne er offentlig tilgængelige og indgår i det materiale som berørte borgere kan få udleveret i forbindelse med anlæggelse af de ovenfor anførte anlæg. Jeg har i efteråret 2017 indgået en kontrakt med COWI om en opdatering af denne rapport og i den forbindelse igen orienteret Sundhedsstyrelsens Direktion om kontrakten.

Underskriv din erklæring

Jeg har efter min bedste overbevisning ingen yderligere uvedkommende interesser, som kan påvirke mit objektive arbejde for Sundhedsstyrelsen. Hvis der sker ændringer udfylder jeg straks en ny erklæring, hvoraf ændringerne fremgår.

Valgt

Udfyldt den

30-08-2017